

Parem soojas surra?

Ain Kallis

klimatoloog

Parem soojas surra kui külmas elada. See Haljala vanasõna väljendab ilmekalt meie esivanemate igatsust kliima muutumise järele. Tänavune talv näis seni ootusi õigustavat: talvekuu jagas Tartu 135-aastases vaatlusreas 3. kuni 5. kohta, jõulukuu oli kuues, ka näärikuu õhusoojus oli tavalisest viis ja pool kraadi kõrgem.

Ja siis möödunud reedel, küünlapäeval, muutus kõik. Iga päevaga läks ilm jahedamaks, kohati kiskus isegi pakase poole. Kõik on tunda saanud: mida tugevam tuul, seda külmem tundub õhk. Ühe USAs kasutatava tabeli järgi on -10 °C ja 11 m/s puhuva tuule (nagu oli reedel) koosmõju selline nagu tuulevaikuse ning 29-kraadise pakase puhul.

Ronald Reagan võiks mäletada, et 1985. aasta jaanuaris jäi tema teistkordne inauguratsioon väljas ära, sest puhus viinge tuul 9 m/s ja külma oli -13 kraadi. See vastaks 30 miinus-kraadile. Hoiatav näide oli ajaloos olemas: 144 aastat varem külmetas oma tseremoonial vastne president William Harrison nii, et heitis kuu pärast hinge.

Siberi külm jäi ära

«Kas nüüd tulebki meile see kole Siberi pakane, mida britid ennustasid?» küsiti sünoptikuilt hirmuga. Investeeringuspanga Salomon Smith Barney meteoroloogid hoiatasid Euroopasse tuleva kärelda külma eest.

Esmaspäeval algasid uued helistamised ilmajaamadesse: millal see ebaharilik külm küll lõpeb? Ebatavaline oleks hoopis, kui sooja jätkuks kogu talveks.

Küünlapäeva kohta öeldakse, et talv hakkab ühest silmast vett jooksuma. Nädal hiljem nuttis talv juba lahinal. Jälle on lugu paha - mis saab suusaradadest!?

Kasutegurid

Arstid väidavad, et pakase ajal väheneb gripioht. Metsa- ja põllumehed loodavad oma valdustele mõni päev krõbedat külma, siis hukkuvad metsakahjurid, põldudel koleraado mardikad.

Kui detsembris ahastasid soojatootjad väikese kasumi pärast ja ähvardasid hindu tõsta, siis nüüd on lootust halastusele. Koolilapsed saavad hinge tõmmata, kui maal on õhus alla -20° , linnas -25 °C . Kena seadus. Omal ajal olid külmapühad ühed oodatud talvised pühad.

Lõpetuseks veel üks eesti vanasõna: kui pole talve talve ajal, siis pole ka suid sui ajal.